

Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WOŚ.050.20.2023.1Ł
\$Id_dokumentu
Warszawa, 19-04-2023

**Pan
Kacper Płażyński
Przewodniczący Komisji do spraw Unii Europejskiej w Kancelarii Sejmu RP**

Szanowny Panie Przewodniczący,

w nawiązaniu do pisma z dnia 5 kwietnia 2023 r., znak: SUE.171.25.2023, w którym zwrócił się Pan o przygotowanie materiału informacyjnego dotyczącego m.in. inicjatyw Komisji Europejskiej w zakresie ochrony środowiska związanych z przyrodą i różnorodnością biologiczną, przedstawiam poniższe informacje.

Europejski zielony ład to pakiet inicjatyw politycznych, którego celem według inicjatorów jest skierowanie UE na drogę transformacji ekologicznej a ostatecznie – osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Wśród inicjatyw Europejskiego zielonego ładu można wymienić Strategię na rzecz bioróżnorodności 2030, czy Strategię leśną UE 2030.

Europejska Strategia Bioróżnorodności do 2030 r.

Europejska Strategia Bioróżnorodności do 2030 r. pod nazwą „Przywracanie przyrody do naszego życia” została opublikowana jako komunikat przez Komisję Europejską w dniu 20 maja 2020 r. Należy podkreślić, iż komunikat nie ma charakteru wiążącego dla Państw Członkowskich, a zobowiązania wskazane tam mają charakter dobrowolny. Głównymi celami Strategii są:

- W odniesieniu do sieci obszarów chronionych:

1. Objęcie ochroną co najmniej 30 % unijnych obszarów lądowych i 30 % unijnych obszarów morskich i ustanowienie korytarzy ekologicznych w ramach realnej transeuropejskiej sieci Natura (*true Trans-European Nature Network*).
2. Ścisła ochrona co najmniej 1/3 unijnych obszarów chronionych (czyli 10% obszarów lądowych i 10% obszarów morskich), w tym wszystkich pozostałych w UE lasów pierwotnych i starodrzewów.
3. Skuteczne zarządzanie wszystkimi obszarami chronionymi, określenie jasnych celów i środków ochrony oraz ich odpowiednie monitorowanie.

- W odniesieniu do unijnego planu odbudowy zasobów przyrodniczych – odbudowa ekosystemów lądowych i morskich:

1. Zaproponowanie prawnie wiążących celów UE w zakresie odbudowy zasobów przyrodniczych, które to cele będą objęte oceną skutków. Przywrócenie do 2030 r. istotnych obszarów zdegradowanych i bogatych w węgiel ekosystemów; niepogorszenie się tendencji w zakresie ochrony lub stanu siedlisk i gatunków; oraz osiągnięcie przez co

- najmniej 30 % z nich właściwego stanu ochrony lub wykazywanie co najmniej pozytywnej tendencji.
2. Odwrócenie spadku liczebności owadów zapylających.
  3. Ograniczenie o 50% stosowania pestycydów chemicznych i związanego z tym ryzyka oraz ograniczenie o 50% stosowania bardziej niebezpiecznych pestycydów.
  4. Obecność elementów krajobrazu o wysokiej różnorodności na co najmniej 10% użytków rolnych.
  5. Objęcie co najmniej 25% gruntów rolnych rolnictwem ekologicznym i uzyskanie znacznie wyższego poziomu stosowania praktyk agroekologicznych.
  6. Zasadzenie w UE trzech mld nowych drzew, z pełnym poszanowaniem zasad ekologicznych.
  7. Osiągnięcie znacznego postępu w rekultywacji miejsc z zanieczyszczoną glebą.
  8. Przywrócenie co najmniej 25 000 km rzek do stanu swobodnego przepływu.
  9. Ograniczenie o 50% liczby gatunków z czerwonej księgi, dla których zagrożenie stanowią inwazyjne gatunki obce.
  10. Ograniczenie o 50% utraty składników odżywczych, co doprowadzi do ograniczenia stosowania nawozów o co najmniej 20%.
  11. Ambitny plan zazieleniania obszarów miejskich dla miast z co najmniej 20 000 mieszkańców.
  12. Niestosowanie żadnych pestycydów chemicznych na obszarach wrażliwych, takich jak miejskie obszary zielone w UE.
  13. Znaczne ograniczenie negatywnego wpływu działalności poławowej i wydobywczej na wrażliwe gatunki i siedliska, w tym na siedliska dna morskiego, w celu osiągnięcia dobrego stanu środowiska.
  14. Wyeliminowanie przyłowu lub jego ograniczenie do poziomu umożliwiającego odbudowę i zachowanie gatunków.

We wrześniu 2020 r. rząd przyjął stanowisko ws Strategii, w którym krytycznie odniósł się do szeregu jej zapisów. Ponadto, Polska uważa, że podejmowanie na podstawie komunikatu KE zobowiązań dot. wyznaczenia obszarów czy też poprawy stanu zachowania siedlisk przyrodniczych i gatunków na obecnym etapie jest przedwczesne. Procedowane obecnie rozporządzenie KE Nature Restoration Law (patrz niżej), które w przeciwieństwie do dobrowolnych zobowiązań będzie wiążącym i wprost obowiązującym aktem prawnym, będzie wyznaczać szczegółowe cele w zakresie odbudowy ekosystemów, w tym pośrednio może wskazywać, jakiego rodzaju obszary powinny podlegać szczególnej ochronie. Wobec czego ewentualne zobowiązania powinny być przedstawiane dopiero po przyjęciu tego rozporządzenia i zapewnieniu odpowiednich ram finansowania.

Projekt rozporządzenia w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych (Restoration Law)

Rozporządzenie w sprawie odbudowy zasobów jest narzędziem wykonawczym strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, wyznaczającym wiążące cele obejmujące odbudowę wszystkich ekosystemów Wspólnoty, jak również harmonogram ich wdrażania.

22 czerwca 2022 r. Komisja Europejska przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych.

Nadrzędnym celem wyznaczonym projekcie rozporządzenia jest przyczynianie się do ciągłej, długoterminowej i trwałej odbudowy różnorodnej biologicznie i odpornej przyrody na

obszarach lądowych i morskich UE poprzez odbudowę ekosystemów, jak również przyczynianie się do osiągnięcia przez UE celów w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej oraz wypełnienie międzynarodowych zobowiązań Unii.

Zgodnie z ambicjami KE, rozporządzenie winno wejść w życie w 2024 roku. Prace nad dokumentem toczą się dwutorowo, zarówno na forum Rady UE, jak i Parlamentu Europejskiego.

Stanowisko Rządu RP (krytyczne) w sprawie NRL zostało przyjęte we wrześniu 2022 r.

Wniosek podlega zwykłej procedurze ustawodawczej. Kolejne artykuły projektu rozporządzenia podlegają dyskusji podczas posiedzeń grupy roboczej Rady ds. środowiska WPE, w których pracownicy MKiŚ biorą udział.

Należy stwierdzić, że rozwiązania przedstawione w projekcie rozporządzenia wymagają stosownych modyfikacji, w tym uwzględniających istniejące uwarunkowania krajowe.

Polska – dla przykładu – ma obawy co do tego, że znaczna część gruntów wykorzystywanych do działań restytucyjnych będzie własnością prywatną, co będzie związane m.in. z koniecznością zapewnienia znacznych środków na rekompensaty. W opinii Polski podczas przygotowywania projektu, KE nie wzięła pod uwagę konieczności zapewnienia odpowiednich środków finansowych, np. właśnie na rekompensaty za zaniechanie rolniczego użytkowania, czy też za zaniechanie prowadzenia gospodarki leśnej, jak również bezpośrednich kosztów działań koniecznych do osiągnięcia zakładanych celów.

Analiza projektu rodzi obawy co do realności zaproponowanych w nim celów ogólnych i obowiązków państw członkowskich. W opinii Polski określona w dokumencie perspektywa czasowa nie jest adekwatna do zdefiniowanych celów, biorąc pod uwagę ogromną złożoność i czasochłonność planowania, procesów przebudowy i odbudowy ekosystemów, w szczególności w tak dużej skali. W założeniu każdy z krajów członkowskich wyznacza obszary, jakie podlegać będą odbudowie. Jednak KE może sama poprzez akty delegowane wydane już po przyjęciu rozporządzenia modyfikować zakres działania tego aktu, m.in. poprzez zmianę załączników z typami siedlisk, które podlegać będą odbudowie. Nie jest znany podział wysiłków między poszczególnymi państwami członkowskimi, a jedynie sumaryczna wartość procentowa celu dla całej UE, co pozwala na dowolną interpretację zapisów rozporządzenia w tym względzie, a co za tym idzie nierównomierne obciążenie dla poszczególnych państw członkowskich. Polska ma poważne obawy co do tego, że z uwagi na zachowane zasoby przyrodnicze – w porównaniu z krajami o wysokim stopniu przekształcenia środowiska naturalnego, stanie się krajem, na którym będzie w dużej mierze spoczywać realizacja unijnych zobowiązań.

Polska uważa, że projekt rozporządzenia wpływa na planowanie przestrzenne i może wpływać ograniczająco na realizację, większych inwestycji, również priorytetowych.

Realizacja zaproponowanych celów dotyczących nawodnienia osuszonych torfowisk będzie wiązała się z ograniczeniami produkcji rolniczej, co może negatywnie wpłynąć na bezpieczeństwo żywnościowe i konkurencyjność unijnego rolnictwa. Z tego względu Polska opowiada się za złagodzeniem przepisów dotyczących ekosystemów rolnych w szczególności w zakresie nawodnienia osuszonych torfowisk.

Na państwach członkowskich spoczywać będzie obowiązek przygotowania i realizacji krajowych planów odbudowy, który jest kluczowy dla realizacji założeń rozporządzenia. Polska uważa, że ze względu na potrzebę przeprowadzenia szerokich prac

przygotowawczych, opracowanie go we wskazanym czasie wydaje się niemożliwe do zrealizowania.

Polska zauważa, że część proponowanych działań wydaje się nieuzasadniona i nie przyczyni się do poprawy stanu przyrody, a będzie dużym obciążeniem administracyjno- finansowym.

Wątpliwości budzi również zasadność stosowania rozwiązań Natura 2000 poza siecią Natura 2000, biorąc pod uwagę, że dotychczasowe doświadczenia dowodzą, iż wyznaczanie typów siedlisk zgodnie z dyrektywą siedliskową jest procesem bardzo kosztownym i czasochłonnym, często budzącym sprzeciw lokalnych społeczności. Problemem, na jaki można napotkać podczas realizacji rozporządzenia zdaje się być to, że dostępna jest bardzo ograniczona pula terenów niezagospodarowanych, która może zostać poddana odbudowie zasobów przyrodniczych.

Polska nie wyraża też aprobaty dla zapisów rozporządzenia, które umożliwiają KE ingerencję w KPO, jeśli w opinii KE postępy poczynione przez to państwo są niewystarczające do realizacji celów i obowiązków określonych w rozporządzeniu. Dlatego Polska postuluje o usunięcie zapisów przyznających Komisji prawo do rewizji krajowych planów odbudowy – jako nadmiernie ingerujących w sposób realizacji wyznaczonych przez dane państwo celów. Obecne brzmienie zapisów projektu nie daje szans państwom członkowskim na „wytłumaczenie” osiągnięcia niedostatecznych wartości wskaźników, lecz od razu narzuca aktualizację KPO i konieczność wprowadzenia nowych, dodatkowych środków. Polska ma obawy, związane z projektowanym delegowaniem uprawnień dla KE. Zdaniem Polski zapisy powierzające Komisji wydanie aktów wykonawczych określających np. typy siedlisk, gatunki morskie, wskaźniki różnorodności biologicznej dla ekosystemów rolniczych i leśnych powinny zostać usunięte, bowiem to właśnie te treści determinują zakres objęty rozporządzeniem. Wątpliwości budzi, czy zakres delegowania uprawnień KE jest zgodny z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Zastrzeżenia te mogą dotyczyć przekazania Komisji uprawnień do zmiany załączników I, II i III, które określają, co decyduje o zakresie stosowania projektowanego rozporządzenia.

Polska stoi na stanowisku usunięcia artykułu dotyczącego „Dostępu do sprawiedliwości”- Polska nie widzi wartości dodanej tego artykułu, pamiętając że Konwencja z Aarhus obowiązuje wszystkie p.czł.

Zmiana inicjatywy UE na rzecz owadów zapylających - Nowy ład na rzecz owadów zapylających

W 2018 r. UE przyjęła pierwszą inicjatywę UE na rzecz owadów zapylających, w ramach której wprowadzono konkretne narzędzia polityki w celu rozwiązania problemu spadku liczebności owadów zapylających, uruchomiono działania międzysektorowe i poczyniono znaczne postępy w monitorowaniu owadów zapylających. Inicjatywa ta uzupełniła istniejące środki korzystne dla owadów zapylających w ramach kilku polityk UE, w szczególności dyrektyw ptasiej i siedliskowej, prawodawstwa UE dotyczącego pestycydów, wspólnej polityki rolnej (WPR), polityki spójności oraz polityki badań naukowych i innowacji. Również w unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 wyznaczono ogólny cel zakładający odwrócenie spadku liczebności i różnorodności owadów zapylających do 2030 r.

W wyniku przeglądu postępów we wdrażaniu inicjatywy na rzecz owadów zapylających z maja 2021 r. (który pokazał, że chociaż inicjatywa ta pozostaje ważnym narzędziem polityki, należy jeszcze przewyciężyć poważne wyzwania, aby zatrzymać i odwrócić spadek liczebności owadów zapylających), przygotowano aktualizację inicjatywy.

W zmienionej inicjatywie UE na rzecz owadów zapylających określono cele na 2030 r. i powiązane z nimi działania w ramach trzech priorytetów. Głównym priorytetem jest poprawa ochrony owadów zapylających i usunięcie przyczyn spadku ich liczebności. Cel ten ma zostać osiągnięty dzięki:

- Lepszej ochronie gatunków i siedlisk – Komisja m.in. sfinalizuje plany ochrony zagrożonych gatunków owadów zapylających; określi owady zapylające typowe dla siedlisk chronionych na mocy dyrektywy siedliskowej, które państwa członkowskie powinny chronić; poza tym Komisja wspólnie z państwami członkowskimi przygotuje plan działania dotyczący sieci korytarzy ekologicznych dla owadów zapylających – tzw. „Buzz Lines”. Aby wesprzeć wdrażanie tej sieci państwa członkowskie mają włączyć ochronę owadów zapylających do polityki planowania przestrzennego na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.
- Odtwarzaniu siedlisk w krajobrazach rolniczych – w szczególności dzięki większemu wsparciu dla rolnictwa przyjaznego dla owadów zapylających w ramach wspólnej polityki rolnej
- Łagodzeniu wpływu stosowania pestycydów na owady zapylające – na przykład poprzez wymogi prawne dotyczące wdrażania integrowanej ochrony roślin lub poprzez dodatkowe metody badawcze służące do określania toksyczności pestycydów dla owadów zapylających, w tym efektów subletalnych i wpływów przewlekłych. Ponieważ nadmierne stosowanie pestycydów jest główną przyczyną utraty owadów zapylających, kluczowe znaczenie będzie miało zmniejszenie ryzyka związanego z pestycydami i ich stosowania, zgodnie z wnioskiem Komisji w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów.
- Poprawie stanu siedlisk owadów zapylających na obszarach miejskich
- Przeciwdziałaniu skutkom, jakie na owady zapylające wywierają zmiany klimatu, inwazyjne gatunki obce i inne zagrożenia, takie jak produkty biobójcze lub zanieczyszczenie świetlne.

Inicjatywa skoncentruje się również na poszerzeniu wiedzy o spadku liczebności owadów zapylających, jego przyczynach i skutkach. Działania obejmują ustanowienie kompleksowego systemu monitorowania, wspieranie badań i ocen, na przykład poprzez sporządzenie mapy kluczowych obszarów występowania owadów zapylających do 2025 r., oraz ukierunkowane działania wspierające budowanie zdolności i rozpowszechnianie wiedzy.

Ostatecznym priorytetem jest mobilizacja społeczeństwa oraz wspieranie planowania strategicznego i współpracy. Komisja pomoże państwom członkowskim w opracowaniu krajowych strategii w zakresie owadów zapylających. Komisja i państwa członkowskie będą również pomagać osobom prywatnym i przedsiębiorstwom w podejmowaniu działań, na przykład poprzez podnoszenie świadomości społecznej i wspieranie badań metodą obywatelską.

Rząd RP dostrzega potrzebę ochrony i odwrócenia trendu spadku zapylaczy, jednak w zaktualizowanej inicjatywie określającej działania, które UE i państwa członkowskie mają podjąć, żeby do 2030 r. odwrócić tendencję spadkową liczebności owadów zapylających, zakres proponowanych działań i tempo ich wdrażania wydają się nierealne. W założeniu „inicjatywa” stanowi uzupełnienie wniosku Komisji dotyczącego prawa o odbudowie

zasobów przyrodniczych z czerwca 2022 r. Inicjatywa ta ma przyczynić się do osiągnięcia celów Europejskiego Zielonego Ładu w szczególności w zakresie różnorodności biologicznej i strategii „Od pola do stołu”. Komisja wyróżniła działania na rzecz zapylaczy w ramach trzech priorytetów (1. Poszerzanie wiedzy na temat spadku liczebności owadów zapylających, jego przyczyn i konsekwencji, 2. Poprawa ochrony owadów zapylających i przeciwdziałanie przyczynom spadku ich liczebności, 3. Mobilizacja społeczeństwa oraz propagowanie strategicznego planowania i współpracy na wszystkich szczeblach).

W opinii Polski konieczne jest podjęcie działań w celu poprawy ochrony owadów zapylających i usunięcie przyczyn spadku ich liczebności, jednak zaproponowane w inicjatywie działania, jak zmapowanie całego kraju i określenie gatunków typowych dla siedlisk czy przygotowanie planu działania dotyczącego sieci korytarzy ekologicznych dla owadów zapylających – tzw. „Buzz Lines” w tak krótkiej perspektywie czasowej jest niemożliwe. W opinii Polski, inicjatywa zdaje się nie dostrzegać mogących występować rozbieżności między celami w zakresie ochrony zapylaczy, a innymi celami i potrzebami w zakresie użytkowania przestrzeni, np. dla celów rolniczych (ze względu na bezpieczeństwo żywnościowe obywateli), produkcyjnych (leśnictwo) czy energetycznych, które są priorytetowe. Istotnym aspektem jest także to, że tereny wyznaczone w ramach mapowania mogą być własnością prywatną. Proponowane działania ingerują w gospodarowanie przestrzenne kraju. Zlikwidowanie krytycznych luk w wiedzy na temat spadku liczebności owadów zapylających, jego przyczyn i konsekwencji dla społeczeństwa i gospodarki, a także utworzenie otwartego dostępu do danych i informacji na temat owadów zapylających powinno być procesem rozłożonym na lata i skoordynowanym na szczeblu centralnym. Polska wskazuje na brak środków finansowych, możliwości administracyjnych i dostępności ekspertów niezbędnych do przeprowadzenia tego typu działań. Ograniczenie stosowania środków ochrony roślin nie zawsze jest możliwe, m.in. ze względu na konieczność zwalczania IGO czy brak nie-chemicznych alternatyw. Polska zwraca uwagę na konieczność krytycznej analizy zapisów inicjatywy z uwzględnieniem właściwości poszczególnych państw członkowskich.

Ochrona zapylaczy w ramach sieci obszarów chronionych Natura 2000 jest inicjatywą słuszną w kontekście ochrony wybranych typów siedlisk przyrodniczych, które stanowią jednocześnie siedliska zapylaczy. Ochrona ta, zgodnie z przepisami dyrektywy siedliskowej może odbywać się na podstawie jasno zdefiniowanych podstaw prawnych. Plany ochrony przygotowywane przez Komisję Europejską nie są umocowane prawnie, z drugiej strony plany zarządzania obszarami Natura 2000 w Polsce tworzone są na podstawie konkretnych delegacji ustawowych dla obszarów Natura 2000 i odnoszą się stricte do przedmiotów ochrony tychże obszarów. Ochrona zapylaczy jako grupy byłaby zatem możliwa po dodaniu konkretnych gatunków do załącznika II dyrektywy siedliskowej, dostosowaniu wskaźników monitoringu przyrody, określeniu dla nich dedykowanych działań ochronnych i zapewnieniu środków finansowych na wykonywanie ww. działań oraz wdrożenie badania i ochrony zapylaczy. W innym przypadku, abstrahując od możliwości prawnych ujęcia ochrony zapylaczy innych niż naturalne w obszarach Natura 2000, niemożliwe będzie analizowanie wpływu Natury 2000 na stan ochrony zapylaczy w kraju bądź UE, gdyż sieć Natura 2000 i ochrona zapylaczy to dwa różne narzędzia administracyjne (Natura 2000 w tym konkretnym przypadku ukierunkowana jest na ochronę typów siedlisk przyrodniczych).

Dodatkowo należy nadmienić, że w sieci Natura 2000 nie ma narzędzi prawnych pozwalających na wprowadzanie konkretnych zakazów. Dla przykładu, ograniczenie przez rolnika np. stosowania pestycydów jest oparte na dobrowolnych zobowiązaniach w ramach polityki rolnej UE.

Leśnictwo

Leśnictwo odgrywa coraz większą rolę w polityce europejskiej, coraz częściej też pod pretekstem walki ze zmianami klimatu czy utraty bioróżnorodności biologicznej, KE poza traktatowo ingeruje w gospodarkę leśną. Należy jednak podkreślić, że leśnictwo oraz zrównoważona gospodarka leśna, tak jak wiele innych sektorów, także mocno odczuwa skutki kryzysów z którymi obecnie mierzy się Europa.

Realizacja ambitnych celów unijnej polityki w zakresie bioróżnorodności i klimatu wpływającej na lasy może być zatem zagrożona, a wręcz wpłynąć negatywnie na europejskie leśnictwo i sektor leśno-drzewny. Obserwujemy w polityce europejskiej niepokojący trend wykorzystywania lasów do realizacji coraz liczniejszych i ambitniejszych celów wynikających z różnych polityk europejskich, często o odmiennych wyzwaniach.

Tragicznym dla nas przykładem takiej sytuacji jest Puszcza Białowieska, w której na skutek wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE zaniechano czynności gospodarczych. Przyzwolenie na rozwój gradacji kornika drukarza spowodowało zamarcie ogromnej części drzewostanów świerkowych, które obecnie emitują znaczne ilości CO₂ podczas rozkładu drewna. Mając zatem na względzie ambitne (na papierze) cele unijnej Strategii dotyczącej bioróżnorodności, w Polsce prognozuje się, że ilość CO₂ zmagazynowanego przez polskie lasy może być nawet dwukrotnie mniejsza przy założeniu realizacji celów Strategii.

Odnosząc się do projektu rozporządzenia w zakresie odbudowy ekosystemów, jeśli weźmiemy pod uwagę siedliska leśne należy podkreślić, że tego typu inicjatywy nie powinny tak głęboko ingerować w kompetencje państw członkowskich w dziedzinie leśnictwa, jednocześnie muszą zapewniać możliwość dalszego prowadzenia zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej na obszarach objętych przedmiotowymi przepisami. Istotne jest także, aby cele rozporządzenia nie były sprzeczne z założeniami innej ważnej unijnej polityki – biogospodarki, w której kluczową rolę odgrywa drewno jako surowiec ekologiczny, trwały i odnawialny.

Polityka unijna, która nie odzwierciedla realiów, ani uwarunkowań państw członkowskich, tym samym staje się trudna do realizacji. Przykładem jest m.in. LULUCF, którego bardzo ambitne cele dotyczące poziomu pochłaniania przez tzw. sektor gruntów, w tym lasy, nie biorą pod uwagę istniejącej struktury wiekowej drzewostanów w Europie, także w Polsce, która w głównej mierze wpływa na potencjał pochłaniania. Dla Polski nowo ustalony cel w zakresie LULUCF na poziomie -38,098 Mt ekw. CO₂/rok jest zbyt wysoki. Szacujemy, że potencjał pochłaniania w polskich lasach w roku 2025 wyniesie zaledwie -25,0 Mt ekw. CO₂/rok. Dlatego, aby wypełnić cel klimatyczny LULUCF, Polska musiałaby znacząco ograniczyć pozyskanie drewna, tym samym nie mogłaby realizować równie ważnych celów w zakresie biogospodarki. Wpłynęłoby to także negatywnie na ważny dla Polski sektor leśno-drzewny, który zatrudnia ok. 500 tys. osób i generuje ponad 2,5% PKB.

Cele i zobowiązania rozporządzenia LULUCF należy także rozpatrywać w kontekście toczącej się wojny w Ukrainie, która na nowo zdefiniowała cele energetyczne, ale także znaczenie drewna jako opału. Wojna spowodowała wzrost cen źródeł energii i różnych surowców, m.in. drewna opałowego. Dalsze ograniczenia w pozyskaniu drewna, które mogą wynikać z polityki klimatycznej i bioróżnorodności, będą powodować kolejny wzrost cen drewna, co przełoży się na zwiększenie kosztów życia mieszkańców.

Polska ma poważne wątpliwości co do nowej, zapowiadanej inicjatywy Komisji Europejskiej dotyczącej monitoringu lasów, gdyż z powodzeniem od wielu lat funkcjonują wypracowane systemy monitoringu, które wymagałyby jedynie usprawnienia. Nowa inicjatywa wychodzi poza problematykę ochrony środowiska oraz zdrowotności lasów i w sposób nieuzasadniony

wkracza w kwestie gospodarcze. Nie zgadzamy się na przyjmowanie ram unijnych dla krajowych, długoterminowych planów dla leśnictwa, ponieważ odbierałoby to państwu wyłączne kompetencje w zakresie leśnictwa i powodowało ingerencję w krajową gospodarkę leśną.

Nie podważamy zasadności monitoringu lasów, który powinien i w Polsce - wraz z prowadzoną inwentaryzacją stanu lasów - stanowi podstawę trwałej, wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej. Nie widzimy jednak wartości dodanej planowanej inicjatywy w takim zakresie. Przyszła inicjatywa legislacyjna dotycząca monitoringu lasów powinna być rozpatrywana w ramach grupy roboczej ds. leśnictwa, która jest jedyną właściwą merytorycznie.

Główną kwestią problematyczną dla Polski w kontekście rozporządzenia UE w sprawie wylesiania i degradacji lasów będzie zapewnienie zasobów finansowych i osobowych dla organów właściwych w celu wypełniania przepisów rozporządzenia. Obowiązek wprowadzenia systemów należytej staranności będzie skutkowało zwiększeniem kosztów administracyjnych dla podmiotów handlowych operujących na rynkach surowcami i produktami objętymi przepisami rozporządzenia.

- LULUCF

Rozporządzenie LULUCF zostało ostatecznie przyjęte i obecnie oczekuje na publikację. Zasadniczą kwestią problematyczną pozostaje nierealistyczny cel pochłaniania dla całej Unii do 2030 r. zwiększony z 225 Mt ekw. CO₂ do 310 Mt, w tym cel dla Polski w wysokości 38 mln ton ekw. CO₂, co oznacza jego wzrost o 12,1 Mt ekw. CO₂.

LULUCF nie uwzględnia potencjału każdego z państw członkowskich w zakresie możliwego wkładu w pochłanianie przez sektor gruntów, tym samym nie bierze pod uwagę ani aktualnych prognoz państw dotyczących pochłaniania przez lasy, ani różnorodnych warunków geograficznych, czy też zachodzącego procesu starzenia się lasów, co jest związane ze zmniejszającym się potencjałem pochłaniania. Przyjęcie do wyliczeń dla wszystkich państw lat bazowych 2016-2019 jest nieuzasadnione ze względu na olbrzymią zmienność w czasie procesów i uwarunkowań. Możliwość pochłaniania przez lasy w Polsce (ale też w Europie) jest zależna w największej mierze od układu klas wieku drzewostanów, a struktura wiekowa drzewostanów wskazuje jednoznacznie, że lasy starzeją się, co jest wynikiem nasadzeń powojennych. W takiej sytuacji konieczne byłoby zwiększanie pozyskania drewna, aby umożliwić wymianę pokoleniową lasów i zapewnić jego trwałość i stabilność. Pozyskiwanie drewna jest natomiast ograniczane celami polityki klimatycznej i polityki dotyczącej bioróżnorodności. Natomiast wszelkie dodatkowe działania sprzyjające zwiększeniu pochłaniania, np. dosadzanie drzew w lasach, ochrona i ponowne nawadnianie torfowisk w lasach, mogą przynieść rezultaty dopiero w dalszej perspektywie czasowej, wykraczającej znacznie poza krótki horyzont czasowy LULUCF (2030 r.).

Ustanowione „mechanizmy elastyczności” nie są wystarczające, nie zapewniają odpowiedniego wsparcia dla państw, ani nie spełnią swojej funkcji ze względu na wprowadzone obwarowania. Zmniejszenie celu o pewne wartości np. w przypadku wystąpienia katastrofy naturalnej może nastąpić wyłącznie po przekroczeniu określonego poziomu, natomiast opcja wykupu ewentualnych nadwyżek wypracowanych przez inne państwo członkowskie może być wykorzystana wyłącznie w sytuacji, jeśli UE osiągnie cel 310 Mt CO₂. Wiążące roczne cele nie są odpowiednie dla sektora gruntów ze względu na jego naturalną niestabilność i związaną z tym niepewność wynikającą w możliwych zaburzeń w ekosystemach leśnych spowodowanych konsekwencjami zmian klimatu.

- Spodziewany wniosek legislacyjny dotyczący monitoringu lasów i planów strategicznych dla lasów

Głównym celem aktu prawnego według Komisji Europejskiej ma być zapewnienie (dostarczenie) wspólnych, pełnych, porównywalnych, aktualnych i w pełni dostępnych danych dotyczących leśnictwa i gospodarki leśnej oraz ustanowienie spójnych ram dla długoterminowych, zintegrowanych planów leśnych w państwach członkowskich UE.

Przyszłe nowe ramy unijnego monitoringu lasów oraz planów dla leśnictwa zostały zapowiedziane w Strategii leśnej UE (lipiec 2021 r.). Publikacja przez Komisję dedykowanego projektu aktu prawnego jest stale przesuwana w czasie - ostatnio została zapowiedziana na początek lipca br. (początek prezydencji hiszpańskiej).

Na obecnym etapie prac brak jest wymiernych korzyści dla państw członkowskich z wdrożenia przyszłych, nowych ram monitoringu lasów oraz planów dla leśnictwa.

- Rozporządzenie w sprawie wylesiania i degradacji lasów

Celem rozporządzenia jest ograniczenie wylesiania i deforestacji na świecie poprzez zakaz importu do UE określonych towarów i produktów przyczyniających się do tych procesów, ale także zakaz ich eksportu z UE, co dotyczy bydła, drewna, palmy olejowej, soi, kakao, kawy i produktów z nimi związanych. Rozporządzenie definiuje pojęcia m.in.: wylesianie, las, plantacja leśna, plantacje rolne, niepowodujący wylesiania i wyprodukowany, degradacja lasów oraz operacje zrównoważonego pozyskiwania, jak również odnoszące się do podmiotów prowadzących działalność regulowaną, tj. definicje podmiotu, podmiotu handlowego, wprowadzanie do obrotu, udostępnianie na rynku czy kraju pochodzenia. Zasadniczym elementem przepisów jest zakaz wprowadzania do obrotu na rynku unijnym oraz zakaz eksportowania z Unii Europejskiej określonych produktów, które przyczyniają się do wylesiania i degradacji lasów, nie są pozyskane lub wyprodukowane zgodnie z prawem krajowym oraz nie zostały zachowane zasady systemu „należytej staranności” zapewniającego pochodzenie towaru/produktu zgodnie z przepisami. Rozporządzenie nakłada określone obowiązki na państwa członkowskie UE, m.in. wyznaczenie organu właściwego do przeprowadzania kontroli podmiotów handlowych, który będzie weryfikować stosowane przez podmioty systemy zasad należytej staranności, czy też ustanowienie przepisów dotyczących kar finansowych za nieprzestrzeganie prawa. Legislacja przewiduje także kategoryzację państw pod względem stwarzanego ryzyka dotyczącego wylesiania i degradacji lasów, dając w tym zakresie szerokie uprawnienia dla Komisji Europejskiej. Największy zakres obowiązków dotyczyłby podmiotów, w tym podmiotów handlowych, które wynikałyby z realizacji systemu należytej staranności mającego na celu udowodnienie, że produkowane lub wprowadzane do obrotu produkty nie mają związku z wylesianiem i degradacją lasów. Tekst rozporządzenia będzie ostatecznie przyjęty przez Parlament Europejski na sesji plenarnej w połowie kwietnia br., natomiast po ostatecznym przyjęciu w najbliższych tygodniach przez Radę, zostanie opublikowany.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Małgorzata Golińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Potwierdzam zgodność kopii z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	2582985.9844614.7953620
Nazwa dokumentu	odpowiedź MKiŚ do Przewodniczącego KSUE K. Płażyńskiego.pdf
Tytuł dokumentu	ODPOWIEDŹ DOP + DLił
Sygnatura dokumentu	DOP-WOŚ.050.20.2023
Data dokumentu	2023-04-19 08:42:43
Skrót dokumentu	925AF70AE38764BBE97E2BB61F2AE7F4CAE129 E3
Wersja dokumentu	1.16
Data podpisu	2023-04-19
Podpisane przez	Małgorzata Golińska; Ministerstwo Środowiska Sekretarz Stanu
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego karta
	EZD 3.112.1.1.
Data wydruku:	2023-04-19 09:10:17
Autor wydruku:	Krzemińska Katarzyna